

Tematsko vrednovanje: Institut za javne financije, Zagreb

Završno izvješće

1. Misija, vizija i težište znanstvene djelatnosti

Povjerenstvo je zadivljeno rasponom istraživanja, fleksibilnošću i plitkom hijerarhijom organizacije koja se čini vrlo poticajnom za mlade znanstvenike. Cilj je instituta baviti se znanstvenom kao i savjetodavnom djelatnošću. Institut obavlja mnoštvo primijenjenih istraživanja s težištem na javnim politikama. Svojom najvažnijom ulogom smatra savjetovanje vlasti oko javnih politika i paralelno nalaženje novih znanstvenih projekata na znanstvenom tržištu EU-a.

Institut ulaže stalne napore u povezivanje vlastitog znanstvenog rada s oblikovanjem javnih politika. Savjetodavne djelatnosti i projekti naručeni od države služe kao izvor podataka koje je moguće koristiti u znanstvenim istraživanjima, ali postoji opasnost da savjetodavna funkcija posve preuzme primat nad znanstvenom djelatnošću. Stoga bi trebalo pokrenuti inicijativu, odnosno poduzeti daljnje napore kako bi se osnažio ovoj temeljni segment djelatnosti instituta.

Institut razvija doktorski studijski program sa Sveučilištem u Splitu. Iako je samo po sebi dobra zamisao, ovo će u konačnici oduzimati vrijeme znanstvenicima koji bi prvenstveno trebali biti posvećeni znanstvenoj djelatnosti, a ne nastavi. Privlačenje stranih studenata zahtijevat će značajan trud, dok će rad sa studentima na disertacijama oduzimati nezanemarivu količinu vremena. Uključivanje u doktorski studij može donijeti školarine dostatne za financiranje dodatno utrošenog vremena i rada koje on zahtijeva, no taj će prihod trebati pažljivo nadzirati kako bi se dobro procijenio omjer uloženog i dobivenog te dodana vrijednost za znanstvenu misiju instituta.

2. Suradnja

Istaknuti treba svakako primjetan rad instituta u zajednici te savjetodavne djelatnosti koje su, čini se, visoko cijenjene među državnim institucijama poput Porezne uprave, odnosno u široj javnosti.

U posljednje je vrijeme institut aktivno uključen i u znanstvene projekte EU-a, što obuhvaća i projekte financirane u sklopu glavnog istraživačkog programa unije, FP7. Institut je izgradio mrežu individualnih suradnika. Ovom je umrežavanju doprinijelo sudjelovanje velikog dijela znanstvenog osoblja u nastavi na hrvatskim sveučilištima te posljedično i uspostavljanju mreže bivših studenata. Institut ima i program za vježbenike otvoren strancima koji i dodatno pomaže u uspostavljanju mreže inozemnih kontakata.

Primjeri međunarodne suradnje uključuju suradnju instituta s institucijama i organizacijama poput *International Budget Partnership* u Washingtonu, *Central European University* u Budimpešti, *International Bureau of Fiscal Administration* u Amsterdamu, Sveučilišta u Heidelbergu, Fiskalnog odjela OECD-a, Centra za ekonomska istraživanja u Ljubljani, *University of New South Wales*, *Vienna Institute for International Economic Studies* u Beču te Zaklade Friedrich Ebert.

Institut bi mogao bolje iskoristiti dobro razgranatu mrežu recenzenata časopisa *Financijska teorija i praksa* za uspostavu aktivnosti u sklopu međunarodne suradnje. Institut bi također mogao uložiti više truda u objavljivanje znanstvenih rezultata vlastitih zaposlenika u stranim recenziranim časopisima - ovo je svakako moguće čak i kad je tema radova Hrvatska, jer se i takvi radovi mogu baviti općenitim hipotezama. Mnoštvo radova u društvenim znanostima koristi podatke iz pojedine zemlje (primjerice Velike Britanije ili SAD-a).

3. Rezultati rada

Organizacija radnog vremena zaposlenika snažno ukazuje na primat rada na projektima koji donose prihode. Potreba za obavljanjem takvih aktivnosti smanjila bi se kad bi Ministarstvo izdašnije financiralo institutske projekte. U tom bi slučaju zaposlenici mogli posvetiti više vremena objavljivanju visoko kvalitetnih znanstvenih radova u međunarodnim recenziranim časopisima. Prikazani podaci o znanstvenoj djelatnosti instituta pokazuju kako visoko kvalitetna znanstvena istraživanja te vrste trenutačno nisu prioritet. Sami predstavnici instituta svjesni su potrebe kombiniranja tih dviju strana njihova rada; znanstvene i savjetodavne. No nedostatan pritek sredstava za istraživanje sprečava ih da se usmjere isključivo na znanstvenu djelatnost.

Broj radova u recenziranim časopisima posljednjih se godina smanjio (broj recenziranih radova u časopisima po znanstveniku je pao s 3,1 u 2006. na 1,3 u 2010.). No ovaj je broj i dalje veći nego na ostalim institutima. Posljednjih je godina očito porastao broj studija naručenih od strane države, bilo zbog povećane potrebe za podacima i analizama uslijed pristupanja EU-u, bilo zbog potrebe za izradom studija javnih politika kao odgovora na ekonomsku krizu. Čini se da je u tom razdoblju većina radova objavljena u časopisu instituta, pri čemu veći broj publikacija u stranim recenziranim časopisima ne bi zahtijevao previše dodatnog truda. Kada bi se to postiglo, poboljšala bi se kvaliteta znanstvene produkcije instituta. Povećana međunarodna vidljivost i ugled instituta možda bi za sobom povukli i veće zanimanje vanjskih autora za časopis instituta *Financijska teorija i praksa* pa i veći broj stranih članaka u tom časopisu.

Ovaj se časopis u Hrvatskoj smatra visoko kvalitetnim; jedan je od rijetkih hrvatskih društveno-znanstvenih časopisa s postupkom međunarodne recenzije koji objavljuje na

engleskom jeziku. Časopis je prepoznat i izvan Hrvatske i ima potencijal za daljnji razvoj kao reprezentativni hrvatski časopis na Europskom znanstvenom prostoru.

4. Uprava, osiguravanje kvalitete i resursi

Kad je riječ o strukturi i upravljanju, čini se da se institut kao cjelina uvelike oslanja na ravnateljicu. Njen je rad bio ključan za postizanje uspjeha instituta, no institut sada posjeduje određenu stabilnost organizacije i osoblja, a drugi su zaposlenici osposobljeni da s vremenom preuzmu vodeću ulogu. Ravnateljica je uspostavila vrlo učinkovitu organizacijsku kulturu i kreativan način rada putem sastanaka i rasprava. Osoblje sačinjava kohezivan te dobro organiziran tim. Međutim, ima mjesta sumnji u izdržljivost prilično labave upravljačke strukture koja se dosada oslanjala na karizmu trenutačne ravnateljice. Upitna je održivost takve strukture na dulje staze, osobito u slučaju rasta institucije.

Publiciranje u međunarodnim (stranim) recenziranim znanstvenim časopisima nerazmjerno je mogućnostima instituta i moglo bi se povećati bez previše dodatnog truda.

Ravnateljica je istakla kako je nekolicina zaposlenika tek nedavno stekla doktorsku titulu što bi dugoročno osiguralo navedeno potrebno poboljšanje. Zapošljavanje većeg broja zaposlenika donijelo bi sa sobom niz prednosti. Prvenstveno bi smanjilo opterećenje rada na projektima za postojeće zaposlenike. Također bi i oslobodilo vrijeme potrebno za dodatni rad na povećanju opsega i kvaliteti znanstvene produkcije.

U ovom se trenutku čini kako vrijeme utrošeno na sveučilišna predavanja smanjuje vrijeme potrebno za znanstvenu djelatnost iako nastavni rad u ovom pogledu ima prednosti. Omogućuje institutu izgradnju mreže doktorskih studenata kao ispomoći na znanstvenim projektima instituta pa time i smanjivanju obveza zaposlenika.

Zaključci i preporuke:

Mnoge aktivnosti instituta potrebno je poboljšati, no bitno je istaknuti i njegovu kvalitetnu jezgru. S obzirom na relativno malen broj zaposlenika, ovaj institut obavlja izvrstan posao. Pritom je bitno pronaći dobru ravnotežu znanstvenog i savjetodavnog rada.

Zapošljavanje novih ljudi doprinijelo bi kvaliteti rada instituta. Ne bi bilo potrebno uložiti mnogo dodatnog truda da se drastično poboljša znanstvena produkcija, ali je potrebno smanjiti pritisak na trenutačne zaposlenike kad je riječ o radu na komercijalnim projektima koji idu na štetu dugoročnih temeljnih istraživanja. Uspostavljeni su značajni međunarodni kontakti pa bi institut mogao i formalizirati funkciju 'vanjskog člana' instituta kao što je gostujući znanstvenik ili inozemni znanstveni suradnik (*Visiting Research Fellow* ili *Associate*) što bi doprinijelo međunarodnoj vidljivosti instituta i poslužilo kao izvor

novih ideja u znanstvenom radu. Institut bi također imao koristi od pokretanja inicijative usmjerene k objavljivanju većeg broja znanstvenih radova kojom bi se osiguralo da dio vremena znanstvenog osoblja bude namijenjen isključivo pisanju znanstvenih članaka za objavljivanje u stranim recenziranim časopisima.

Jedno od glavnih pitanja kojim se bavi ovo vrednovanje je potreba da se institut više uključi u Europski znanstveni prostor. Za to je potrebno poticati dolaznu kao i odlaznu mobilnost. Kako su međunarodni kontakti od koristi za institut, potrebno je formalizirati ulogu stranih znanstvenika kao gostujućih suradnika (primjerice, kao vanjskih članova instituta). Cilj instituta treba bit poboljšanje međunarodne vidljivosti instituta, privlačenje novih ideja i znanja te uspostava posebnih istraživačkih programa u suradnji s gostujućim znanstvenicima, a sve u cilju objavljivanja većeg broja kvalitetnih znanstvenih radova u međunarodnim recenziranim časopisima.